

PROJEKT FORMA VIVA TREBNJE – program likovnih srečanj

NOVE SINERGIJE V PROSTORU

»Ozaveščanje o pomenu varovanja narave in okolja UMETNOST – NARAVA«

Projekt Forma viva Trebnje se osredotoča na ohranjanje endogenih potencialov območja ter povezovanje med podeželjem in mestom (urbanimi območji) in ohranjanje naravne in kulturne dediščine s spodbujanjem povezovanja podeželja in urbanih središč, kar bo dosegel z formiranjem prireditvenega prostora, razvojem tematskih in ekskluzivnih živilskih proizvodov, še posebej pa z razvojem programa likovnega srečanja ter razvojem, pripravo in organizacijo štirih tematskih delavnic. Z načrtovanimi likovnimi srečanji bomo gradili na tradiciji Mednarodnih taborov likovnih samorastnikov Trebnje in uspešno zgodbo povezovanja mesta in podeželja prenesli v druge občine. V programu likovnih srečanj bomo definirali teme, likovne tehnike in program likovnih srečanj ter vsebinsko in programsko definirali spremljajoče tematske delavnice v občinah Trebnje, Dolenjske Toplice in Žužemberk.

V Trebnjem že od leta 1968 poteka Tabor likovnih samorastnikov Trebnje, ki je bil najprej osredotočen na slovensko okolje, vendar pa je že kmalu prerasel v Jugoslovansko in nato v mednarodno srečanje umetnikov – naivcev oz. samorastnikov, zato srečanje sedaj nosi ime Mednarodni tabor likovnih samorastnikov Trebnje. Srečanje slikarjev in kiparjev samorastnikov se ponaša z najdaljšo neprekinjeno tradicijo skupnih srečanj slikarjev in kiparjev v Sloveniji, saj so druga srečanja z daljšo tradicijo posvečena samo slikarstvu ali samo kiparjem. Od začetkov Taborov do sedaj je v Galeriji likovnih samorastnikov Trebnje nastala zbirka več kot 1300 del, 304 avtorjev iz 40 držav.

Udeležence Mednarodnih taborov je že od njegovih začetkov izbiral umetniški svet, ki je bil sestavljen iz priznanih strokovnjakov. Ti so delovanje Tabora usmerjali in zagotavljali visoko kvaliteto vabljenih ustvarjalcev. Udeleženci so vsako leto ustvarjali z značilnimi tehnikami in izbirali poljubne motive, kljub temu pa so se pogosto odzivali na aktualno družbeno dogajanje, zgodbe svoje domovine vpletali v nova dela, izmenjevali izkušnje in spoznavali Slovenijo.

Trebanjska živa dediščina Taborov tako že več kot pet desetletij kraj povezuje z mednarodnim okoljem, krepi tradicionalno pomladno dogajanje ter inovativno združuje sočasne umetnostne tokove z urbanim središčem, hkrati pa z inovativnimi in aktualnimi interpretacijami pereh tem obiskovalce in širšo javnost osvešča o problematiki.

S projektom Forma viva pa se bo kulturni in turistični potencial Taborov še povečal, prebivalci bodo bolj osveščeni, zavedanje o pomenu umetnosti in varovanja narave pa se bo preko prenosa likovnih srečanj v sosednja območja (v občini Dolenjske Toplice in Žužemberk) bistveno razširil.

S projektom Forma Viva razvijamo tudi inovativni program likovnih srečanj, ki bo izkušnje Mednarodnih taborov likovnih samorastnikov Trebnje prenesel na območje sosednjih občin Žužemberk in Dolenjske Toplice in doprinesel k pretoku mesto – podeželje ter k dolgoročnemu povečanju obiskanosti omenjenih krajev zaradi učinkov novih smernic kulturnega turizma na obočju LAS STIK in razvoja novih turističnih produktov.

V času med in po 52. Mednarodnem taboru likovnih samorastnikov Trebnje bodo na predvidenih lokacijah ustvarjali po trije ustvarjalci (slikarji in kiparji) ter na vsaki lokaciji v treh dneh ustvarili inovativno in aktualno interpretacijo teme. K sodelovanju bodo ob prvi izvedbi vabljeni domači ustvarjalci, ki bodo aktualne probleme slovenskega okolja podrobneje poznali, jih »od znotraj« lažje in hitreje interpretirali ter jih zato učinkoviteje približali publiko. V prihodnosti pa bodo k sodelovanju na likovnih srečanjih vabljeni tudi ustvarjalci iz tujine, ki bodo zastavljenim temam dodali mednarodno širino, jih interpretirali s perspektive »od zunaj« in prispevali k prepoznavnosti srečanj tudi v širšem, mednarodnem okolju.

Ustvarjalci bodo imeli na voljo tri dni, saj bodo zjutraj prvega dne pričeli z ustvarjanjem, imeli zagotovljeno prenočitev in delom nadaljevali do konca tretjega dneva. Med srečanjem bodo izmenjevali izkušnje, se podrobneje seznanili z lokalno problematiko varstva okolja na predvidenih delavnicah v okviru projekta, se pogovarjali s publiko, razširjali vedenje o ohranjanju narave in ustvarjali.

Srečanja bodo potekala v Trebnjem pred Galerijo likovnih samorastnikov Trebnje in po potrebi pred CIK Trebnje, oz. v primeru dokončanosti prireditvenega prostora, na predvidenem prireditvenem prostoru Forma vive. V Žužemberku bodo ustvarjalci svoja dela izdelovali na dvorišču gradu Žužemberk, v Dolenjskih Toplicah pa na ploščadi Kulturno kongresnega centra ali v parku zdravilišča.

<i>terminski plan</i>	<i>lokacija</i>	<i>opomba</i>
junij 2019; 2 dni, 3 umetniki	pred Galerijo likovnih samorastnikov Trebnje /CIK Trebnje ali prireditveni prostor Forma vive	sočasno z Mednarodnim taborom likovnih samorastnikov Trebnje
sredina julija 2019; 2 dni, 3 umetniki	dvorišče gradu Žužemberk	sočasno s Trškimi dnevi
druga polovica julija 2019; 2 dni, 3 umetniki	ploščad pred Kulturno kongresnim centrom oz. zdraviliški park	sočasno s Topliško nočjo

Ustvarjalce za srečanje bo izbirala žirija sestavljena iz predstavnika organizatorja Mednarodnih taborov likovnih samorastnikov Trebnje (kot predstavnika srečanj, ki se bodo prenašala v sosednje občine) in predstavnika umetnikov oz. lokalne skupnosti. Žirija bo za sodelovanje izbrala vsaj enega kiparja v lesu kot obnovljivem materialu. Ostale ustvarjalce bo žirija spodbujala k uporabi obnovljivih materialov ter podlag in barv, ki temeljijo na

naravnih snoveh, saj je eden od ciljev projekta tudi osveščanje o varstvu narave in ohranjanju okolja.

Za temo likovnih srečanj in delavnic smo izbrali temo štirih oz. petih elementov. Le-to predstavlja tematski okvir za morebitne večletne izvedbe likovnih srečanj, ki jih bomo prvič izvedli v sklopu projekta Forma Viva v letu 2019. V prvi izvedbi likovnih srečanj in delavnic se bomo tako osredotočili na element vode, saj je ohranitev kvalitetnih voda za območje sedanjih občin Trebnje, Dolenjske Toplice in Žužemberk še posebnega pomena. Voda predstavlja enega od temeljev naravne dediščine območja. Z rekami Temenica in Krko definira značilno oblikovanost površja, s termalnimi izviri pa predstavlja tudi vir ekonomske blaginje. Tako bodo tokratna likovna srečanja na temo vode pomenila le uvod v številna srečanja v prihodnosti, s katerimi bodo likovniki proučevali povezanost narave in človeka tudi skozi prizmo štirih oz. petih elementov.

Skladno s tem se bomo v naslednjih petih letih po zaključku projekta v okviru programa izvedbe likovnih srečanj in delavnic vsako leto osredotočili na drug element in njegov pomen za varovanje narave, okolja in energije.

Ideja štirih oz. petih elementov se pojavlja že v Babiloniji, v starodavni Indiji in na Kitajskem, pa tudi v antični Grčiji. Voda, ogenj, zemlja, zrak in eter (oz. kovina) so predstavljali osnovne elemente, s katerimi so razlagali vsakodnevno dogajanje. Ideja petih elementov pa je vplivala na filozofijo in alkimijo še globoko v srednji vek in renesanso. Umetniki so elemente pogosto upodabljali, jih posebljali in črpali iz antičnih zapisov o njih. Izreden spomenik, ki črpa iz Ovidovih Metamorfoz in prizore grško-rimske mitologije povezuje s štirimi elementi, je tudi poslikava Viteške dvorane na gradu v Brežicah. Z uporabo znanstvenih metod je vera v svet sestavljen iz štirih oz. petih elementov, usahnila, zavedanje o pomembnosti vode pa se je še povečalo. Eno od umetnostnih gibanj v 20. stoletju, imenovano land art, se je naravi povsem posvetilo. Za svoje stvaritve so ustvarjalci izkoristili zemljo, skale, rastline in vodo, njen tok, plimovanje, padavine. V Sloveniji najbolj prepoznavna skupina, ki jo povezujemo s tovrstno ustvarjalnostjo, je še vedno skupina OHO. Ta se je najprej posvečala proučevanju ideje o bolj enakopravnem svetu, kjer človek nima primata, kasneje pa so Marko Pogačnik, Milenko Matanovič, David Nez ter Tomaž in Andraž Šalamun delovanje iz galerijskega okolja preselili v naravo, kjer so z majhnimi aktivnostmi spreminjali naravno stanje, narava pa se je po končanem posegu vrnila v prvotno obliko. Marko Pogačnik se je sčasoma posvetil proučevanju elementov in njihovih medsebojnih odnosov, se z družino in nekaterimi umetniki preselil v Šempas, kjer so skupaj ustanovili skupnost imenovano Družina, in se že v 70. letih 20. stoletja ukvarjal z vprašanji ohranjanja narave in ekologijo. Marko Pogačnik je v zadnjih letih razvil tudi poseben način zdravljenja narave, ki se imenuje litopunktura.

Likovna umetnost je naravo skozi stoletja proučevala na številnih likovnih delih, zadnjih nekaj desetletij pa številni umetniki skozi likovna dela opozarjajo tudi na ogroženost naravnega okolja, pomembnost varovanja narave in na nevarnost podnebnih sprememb. Umetniki se bodo tako na likovnih srečanjih v ustvarjanju osredotočali na motiv vode, kot teme, ki se je že tisočletja lotevajo številni ustvarjalci, hkrati pa je v luči podnebnih sprememb in ohranjanja narave vedno bolj aktualna in pereča. Na ta način bodo likovna srečanja namenjena odpiranju okoljskih vprašanj lokalnega ali širšega pomena, ob likovnih srečanjih pa bodo potekale tudi delavnice, ki bodo osveščanje o pomenu varovanja in ohranjanja narave še podprla.

Delavnice in predavanja bodo izvajali strokovnjaki s področij ohranjanja naravne dediščine, umetnosti, zgodovine in obnovljivih virov energije, ki referenčno delujejo na omenjenih področjih. Od njih se pričakuje strokovno znanje in andragoški pristop pri izvedbi delavnice. V delavnicah bo poudarek na kraških izviroh vode, energetski usklajenosti okolja in človeka, razumevanju voda skozi zgodovino, voda pa bo predstavljena tudi kot obnovljivi vir energije.

Delavnice bodo potekale usklajeno z likovnimi srečanji tako, da bo vsaj ena delavnica na lokaciji izvedena istočasno z likovnim srečanjem na isti lokaciji. Zaradi medsebojne vsebinske navezanosti delavnic, bodo na prvi delavnici predstavljeni pogledi na naravno dediščino kraških izvirov, na naslednji bodo obiskovalci spoznavali vlogo Zemlje in pomen sožitja človeka in narave. Tematsko se delavnice v naslednjem srečanju nadaljujejo v zgodovinski pregled uporabe vode in njenega vpliva na poselitve, zaokroži pa jih delavnica vode kot obnovljivega energetskega vira.

<i>ustanova</i>	<i>izvajalec</i>	<i>tema</i>	<i>izvajanje v času likovnih srečanj</i>
Zavod republike Slovenije za varstvo narave	Andrej Hudoklin	- kraški izviri, ponikalnice, tekoče vode in njihov pomen za človeštvo s poudarkom na območju Dolenjske;	1x Trebnje (4-urna delavnica) 1x Žužemberk (4-urna delavnica) 1x Dolenjske Toplice (4-urna delavnica)
	Marko Pogačnik	- Zemlja in njena vloga, - sožitje človeka in narave, - pomen vode v sistemu litopunkturnega zdravljenja zemlje;	1x Trebnje (4-urna delavnica) 1x Žužemberk (4-urna delavnica) 1x Dolenjske Toplice (4-urna delavnica)
Dolenjski muzej		- pomen vode v zgodovini (pomena za plemena in rimske naselbine), - uporaba izvirov, - voda v rimski dobi;	1x Trebnje (4-urna delavnica) 1x Žužemberk (4-urna delavnica) 1x Dolenjske Toplice (4-urna delavnica)
SIMUTEH	Simon Muhič	- voda - obnovljivi vir, - raziskovanje vode s stališča energetike, - voda kot vir energije ter izzivi in priložnosti njenega izkoriščanja.	1x Trebnje (4-urna delavnica) 1x Žužemberk (4-urna delavnica) 1x Dolenjske Toplice (4-urna delavnica)

Namen delavnic je osveščanje o pomenu ohranjanja varstva narave. Cilj delavnic je predstaviti naravne danosti (voda, zrak, zemlja, ogenj, eter oz. kovina) z različnih zornih kotov, preko katerih bodo udeleženci razvijali kritičen pogled. Udeleženci bodo pridobili nova znanja ali nadgradili že obstoječa in razvijali oz. preoblikovali svoja stališča do narave in človekove vloge v njej. Na delavnicah bodo udeleženci razvijali splošno razgledanost s

poudarkom na poznavanju lokalnega okolja in nadgrajevali vedenje o pomenu narave za človeka in njegov obstoj.

V prvi izvedbi delavnic bo torej tema voda. Na eni izmed teh delavnic bodo udeleženci spoznali pomen kraških izvirov na področju Dolenjske. Na naslednji se bodo seznanili s povezanostjo človeka in narave. Potem bodo spoznali vlogo vode v vsakdanjem življenju v preteklosti. In na zadnji se bodo poučili o vodi kot obnovljivem viru energije. Vse delavnice skupaj ciljajo na osveščanje o pomenu vode in narave za človeka, kar bo spodbujalo odgovornejše in trajnejše ravnanje človeka do narave.

Tudi delavnice, ki jih bomo lahko izvedli v naslednjih izvedbah likovnih srečanj, bodo osredotočena na enake oz. podobne cilje. Vse bodo namenjene širši javnosti, osredotočene pa bodo na lokalno prebivalstvo.

Delavnice bodo lahko izvedene na več različnih načinov, kar prepuščamo izbiri izvajalcev, ki bodo načrtovali tako oblike dela kot metode, oz. jih bodo lahko prilagodili glede na vsakokratno situacijo. Za čim bolj učinkovito izvedeno delavnico predlagamo kombinacijo frontalnih metod podajanja informacij in aktivnega sodelovanja udeležencev. Izvajalci lahko tako uporabijo metodo razlage in predavanja, za vključevanje udeležencev pa različne vrste skupinskih pogovorov, diskusije, igre vlog, delo v parih ali manjših skupinah. Kot metoda se lahko uporabi tudi demonstracija, terensko delo, ogled ali drugo.

Prizadevali si bomo, da bodo delavnice potekale tudi skladno z naslednjimi načeli:

- prehajanje od znanega k neznanemu, od splošnega k posebnemu,
- primernost (prilagajanje vsakokratni situaciji in udeležencem),
- sistematičnost in nazornost,
- povezanost z življenjem (vsebine bodo tematsko blizu udeležencem).

Trajanje delavnic bo predvidoma 4 ure. Število udeležencev bo prilagojeno zmožnostim posameznega prostora oz. drugim organizacijskim zahtevam. Glede na potrebe se bo prilagajala tudi uporaba učnih pripomočkov (projektor, računalnik za izvajalca, dostop do interneta, flip chart, tabla, plakatni listi, pisala ...). Vedno pa bomo strmeli k najbolj optimalnim pogojem za izvedbo delavnic.

Po koncu izvedbe delavnice bomo izvedli tudi evalvacijo. Za to bomo uporabili anonimni anketni vprašalnik, v katerem bomo poskušali pridobiti povratne informacije. Rezultati vprašalnikov bomo uporabili za nadgradnjo in izboljšanje organizacije in izvedbe delavnic, ki bodo spremljale likovna srečanja.

Voda je tudi zelo pomemben obnovljiv vir energije. Obnovljivi viri energije (OVE) sicer vključujejo vse vire energije, ki jih zajemamo iz stalnih naravnih procesov. Sončno sevanje, ki ga lahko spremenimo v toploto ali elektriko, nam v naravi povzroča nastanek vetra, valov, kroženja vodne energije in tudi nastanek biomase. Večina obnovljivih virov izvira iz sprotnega sončnega sevanja, nekatere oblike obnovljivih virov pa predstavlja shranjena sončna energija. Uporaba OVE je ključna pri bodočem sonaravnem razvoju s ciljem tudi ohranjanja klasičnih virov energije. Na delavnicah bo poudarek na predstavitvi potenciala OVE, s poudarkom na vodi in potencialu koriščenja.

Trebnje, marec 2019